הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר משפטים

# כסף משנה על משנה תורה, הלכות שכירות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# כסף משנה על משנה תורה, הלכות שכירות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-שכירות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה ד ..... 4
**פרק ב** ..... 5
הלכה א ..... 5
הלכה ג ..... 5
הלכה ח ..... 5
הלכה יא ..... 6
**פרק ג** ..... 6
הלכה ד ..... 6
**פרק ה** ..... 6
הלכה א ..... 6
**פרק ז** ..... 6
הלכה ב ..... 6
הלכה ג ..... 6
הלכה ה ..... 7
הלכה ו ..... 7
**פרק ט** ..... 7
הלכה א ..... 7
הלכה ד ..... 8
**פרק י** ..... 8
הלכה ב ..... 8
**פרק יא** ..... 8
הלכה ב ..... 8
הלכה ג ..... 9
הלכה ד ..... 9
הלכה ו ..... 9
הלכה ט ..... 9
**פרק יג** ..... 10
הלכה ג ..... 10

# פרק א

## הלכה ד

**ואין השואל רשאי להשאיל אפילו שאל ספר תורה וכו' לא ישאילנו לאחר.** משמע מדברי רבינו דלהניח לאחר לקרות בו ברשותו מותר שהרי אין פקדונו ביד אחר. בפרק חמישי כתב רבינו דהא דאין השוכר רשאי להשכיר דוקא במטלטלין שהרי אומר לו אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אבל בקרקע או בספינה שהרי בעלה עמה אינו אומר כן: **לפיכך אם היה דרך הבעלים וכו'.** כתב מהר"י ויי"ל בתשובה וז"ל אם לאה האמינה לו חדא זימנא או תרי זימני לפעמים האמינה לו מחמת דוחק וכיון דלא אשכחן שהורגלה תדיר מציא לאה למטען אין רצוני וכו' וכן משמע מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב לפיכך אם היה דרך הבעלים להפקיד תמיד דבר זה אצל השומר השני השומר הראשון פטור ומדנקט תמיד משמע דוקא שהאמינו תמיד ולא שהאמינו לפרקים עכ"ל. ואין דבריו נראין לי שהרי כתב רבינו בסוף דבריו שהרי הוא אומר לבעלים דבר זה שהפקדתם אצלי או השאלתם אמש הייתם מפקידים אותו אצל זה שהפקדתי אני אצלו והאי טעמא שייך אפילו במאמינו לפרקים ועוד דלפי דברי מהר"י ויי"ל צריך שיפקיד אצלו תמיד בכל יום ואם יחסר יום או יומים שלא הפקיד אצלו לא וזה דבר שלא עלה בדעת והוא עצמו מודה בכך דהא לא נחת בההוא עובדא אלא משום דלא הפקידה אצלו אלא חדא זימנא או תרי הא אם הפקידה אצלו יותר פעמים מודה דפטור אע"פ שלא היתה מפקדת אצלו תדיר בכל יום והשתא נמי תיקשי ליה לפי דבריו כיון דלא בעינן שיפקיד אצלו תדיר בכל יום אי זה גבול שיעור יהיה לו להקרא מפקיד אצלו תדיר א"ו דתמיד דנקט רבינו לישנא דגמרא נקט דאמר שאני התם דכל יומא אינהו גופייהו גבי סבתא הוו מפקדי ולאו דוקא אלא כך היה מעשה ואפשר דנקט תמיד לאפוקי אם הפקיד אצלו בשעת חירום וכיוצא בו דבאותם זמנים שהם זמני טירדא ובהלה אדם מפקיד נכסיו אפילו אצל מי שאינו נאמן אצלו לסיבות מתחדשות אצלו כפי הזמן ולכך אין לומר שהוא מחזיקו לנאמן אלא על ידי שהפקיד אצלו בשעת יישוב ושופי אי נמי י"ל דנקט תמיד לאפוקי אם היה רגיל להפקיד אצלו ואחר כך העני הנפקד או נעשה חשוד דהא ודאי אין מה שהיה רגיל להפקיד אצלו קודם לכן הוכחה שהוא מחזיק אותו עכשיו לנאמן ועוד יש לדקדק כן ממ"ש שהרי הוא אומר לבעלים אמש הייתם מפקידין אותו אצל זה דמשמע דומיא דאמש בעינן שאין דרך להשתנות הנפקד מיום ליום הא אם נשתנה ונעשה חשוד או עני לא: ואיכא למידק בלשון רבינו דמשמע דדוקא כשהיה זה רגיל להפקיד אצלו אותו דבר בעצמו אבל אם היה רגיל להפקיד אצלו דברים אחרים חייב והוא דבר תימה

דכיון שהוא מאמינו בממון מה לי מאמינו לדבר זה מה לי מאמינו לדברים אחרים לכן נראה דדבר זה דנקט לאו דוקא דהוא הדין לדברים אחרים אלא סירכא דגמרא נקט ואתא דקאמר דמרייהו הוו מפקדי כל יומא גבי סבתא ומעשה שהיה כך היה אלא שקשה בעיני דכפל פעמים דבר זה משמע דדוקא נקט ואפשר דנקט דבר זה לומר דדוקא עד אותו שיעור שהיה דרכו להפקיד אצלו הוא דפטרינן ליה אבל יותר מכאן לא פטרינן ליה דדילמא לא היה מאמינו ביותר מאותו שיעור: ומ"ש

**והוא שלא ימעט שמירתו וכו' אע"פ ששאל או שכר בבעלים וכו'**. כתב ה"ה נ"ל טעמו לפי שהשואל בבעלים ופשע פטור כמו שנתבאר דוקא כשמתה הבהמה או נאבדה בפשיעתו וכו'. זה נראה וצ"ע עכ"ל. ול"נ שהטעם משום דפשיעה דמפטר כשבעליו עמו היינו כשהניחה ולא שמרה אבל אם הזיקה בידים פשיטא דחייב ומסרה לאחר ומיעט בשמירתו חשיב כמזיק בידים ואף ע"פ שכתב רבינו בפרק שאחר זה דפושע הוי כמזיק בידים צריך לומר דיותר מזיק בידים הוי כשמסרה לאחר מבפשע בה:

## פרק ב

### הלכה א

**ואם קנו מידו וכו'**. אנושא שכר או שוכר קאי דאילו לש"ח היאך יקנו ממנו שישבע הא קניין דברים הוא ומיהו אם קנו מידו שיתחייב כשומר שכר או כשואל חייב:

### הלכה ג

**יראה לי שאם פשע השומר וכו'**. יש לתמוה על זה שהרי כתב בפ' ה' מהלכות טוען שטר מסרתי לך ועשרה דינרים היה לי בו ראייה וכו' ואם אמר הנתבע אמת מסרת לי ואבד ה"ז פטור אף משבועת היסת שאפילו פשע בו ואבד פטור וה"ה כתב שם ליישב זה:

### הלכה ח

**ואין אחד מן השומרים צריך להודייה במקצת**. ולא לכפירה במקצת. בטור ח"מ כתוב בסימן פ"ז וזה לשונו הרמב"ם כתב אין אחד מהשומרים צריך להודות במקצת כיצד הפקיד כלים וטעם שנגנבו אז נשבע ונפטר אבל אם א"ל הפקדתיך וזה אומר לא הפקדת או החזרתי ונסתלק מעלי שמירתך נשבע היסת עכ"ל וכ"כ גם כן בספר התרומות בשם רבינו והוא ממה שכתב בסמוך טעם שהפקיד אצלו וזה אומר לא אמרתי אלא הנח לפניך וכו':

### הלכה יא

**טען שהפקיד אצלו וכו'**. כתב הרב המגיד זה פשוט וכו' אבל בטוען לא הפקדתני וכו' אבל פשוט הוא שיש שם שבועת היסת עכ"ל ויש לתמוה עליו שהרי כתב רבינו בפ"ו מהלכות שאלה ופקדון באומר החזרתי שישבע בנקיטת חפץ אצל מעשה באחד שהפקיד שומשמין ולכן נ"ל שאין הדבר תלוי במה שהמפקיד יודע בו כמו הנפקד או אינו יודע כמו שתלה הרב המגיד אלא שהוא מודה שנעשה שומר אלא שפוטר עצמו מצד אחר כגון שטוען החזרתי או שאמר תנאי היה שם כיון שמודה שנעשה שומר חלה עליו שבועת השומרים וצריך לישבע כעין שבועה דאורייתא אבל בשטוען שלא נעשה לו שומר כלל אין כאן מקום לשבועה דאורייתא כלל הילכך אינו נשבע אלא היסת:

## פרק ג

### הלכה ד

**היה הרועה מזויין וכו'**. כתב הרב המגיד זו בעיא דלא איפשיטא שם וכו'. בנוסחי דידן בגמרא איפשיטא דהוי אונס:

## פרק ה

### הלכה א

**השוכר את הבהמה וכו' אע"פ שאין סופה לחזור**. נראה מדברי רבינו שהוא מפרש דאנגריא שאינה חוזרת היינו שאין מחזירין אותה כלל:

## פרק ז

### הלכה ב

**המשכיר בית לחבירו לשנה ונתעברה השנה וכו'**. כתב ה"ה מיהו כתב הרשב"א נראה לי דדוקא באומר שנה זו וכו'. זה כתב בחידושיו ואין ספק שלא בא ליד ה"ה תשובת הרשב"א ז"ל שהרי כתב בה דלא אמרה אלא להלכה אבל למעשה יעשו כדברי הרמב"ם:

### הלכה ג

**תבעו המשכיר לאחר שלשים יום וכו'**. בס"פ השואל (דף ק"ב ע"ב) איבעיא לן אם תבעו ביום משלם זמניה אי עביד אינש דפרע ביום משלם זמניה או לא ואסיקנא דעבד דפרע ביום משלם זמניה ומהימן שוכר בשבועה:

### הלכה ה

**השוכר פרדס וכו' וגוף האילנות שיבשו וכו'**. כלומר כשיבשו אילנות שבפרדס זה ימכרו וילקח בהם קרקע אבל לא יקח גוף האילנות לא המשכיר ולא השוכר ודין זה שנינו בברייתא פרק המקבל (דף ק"ט ע"ב) יבש האילן או נקצץ שניהם אסורים בו כיצד יעשה ימכרו לעצים וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות ורבא דהלכתא כוותיה מוקי לה התם כשיבש או נקצץ בתוך זמן המושכר לו:

### הלכה ו

**אכלה השוכר או הממשכן ג' שנים וכו'**. בסוף פרק המקבל (דף ק"י) אמר רב יהודה מלוה נאמן מיגו דאי בעי אמר לקוחה היא בידי אמר ליה רב פפא לרב אשי רב זביד ורב עוירא לא סבירא להו הא דרב יהודה מ"ט שטרא כיון דלגוביינא קאי מיזהר זהיר ביה ומכבש הוא דכבשיה לשטריה סבר אוכלה תרתין שנין יתירתא והרי"ף והרא"ש השמיטו הא דאמר ליה ר"פ לרב אשי ולא כתבו אלא מילתא דרב יהודה בלבד אלמא סבירא להו דהלכתא כוותיה וכן דעת רבינו ויש לתמוה כיון דאמר ליה ר"פ לרב אשי דרב זביד ורב עוירא לא ס"ל הא דרב יהודה ושתיק ליה רב אשי משמע דקבלה מיניה וי"ל כיון דאיתא בתר הכי א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה האי משכנתא דסורא וכו' והם מפרשים דארב יהודה קאי וכיון דאמר סתם אלא מעתה ולא אמר אלא מעתה לרב יהודה משמע דס"ל כרב יהודה ומסתמא ממתיבתא דרב אשי שמיע ליה והכי נקטינן ואע"ג דשתק ליה רב אשי לרב פפא אפשר דמשום דלא חש ליה הוה משום דטעמא דרב זביד לא משמע ליה דהא כמה פעמים אדם נזהר בשטר ביותר ואפ"ה אין בידו לשומרו מן העכברים א"נ דאה"נ דקבלה מיניה מיהו מדחזינן לרבינא דהוה בתר ר"פ דא"ל לרב אשי הכי ומסתמא מיניה שמיע ליה איכא למימר דבתר הכי הדר ביה רב אשי ומשום הכי מייתי גמרא מאי דא"ל ר"פ לומר דהא דרבינא בתרייתא היא:

## פרק ט

### הלכה א

**השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב וכו'**. כתבו התוספות דהיינו בששכרן סתמא ואמר להם אחר ששכרן להשכים ולהעריב אבל אם התנה מעיקרא הכל לפי תנאו:

### הלכה ד

**בד"א בשלא התחילו במלאכה וכו'**. כתב מהרי"ק בשרש קפ"ב דאפילו קיבל כבר דמי שכירותו ואין בידו לשלם לבעה"ב יכול לחזור והמעות חוב עליו:

## פרק י

### הלכה ב

**אמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר וכו'**. כתב ה"ה מדברי רבינו נראה שהוא מפרש הקושיא על כל הברייתא וכו'. ואני אומר שאפשר לומר שגם רבינו סובר דלא שייך שמירה בבעלים אלא דוקא בשמור לי ואשמור לך והיינו דגבי שמירה בבעלים לא כתב אלא שמור לי ואשמור לך והא דכתב השאילני היום ואשאילך למחר לאו למידק מינה דוקא למחר אבל אם אמר לו ואשאילך עתה ה"ז שמירה בבעלים דא"כ לא הוה שתיק מלמיתני בהדיא בבבא דרישא אלא היינו טעמא משום דמשמע ליה דכיון דצריכים לאוקמי ברייתא באומר לו ואשמור לך למחר ממילא משמע דכולה ברייתא מיתוקמא הכי ולא נוקים פלגא באשמור לך למחר ופלגא באשאילך עתה ולא משום דיוקא נקט הכי וכדפרישית. אח"כ ראיתי שכתב רבינו בפרק שני מהלכות שאלה אם אמר השותף לחבירו השאילני היום ואשאילך למחר אינה שאלה בבעלים ולכאורה משמע התם דבדוקא נקט ואשאילך למחר וכדברי ה"ה ומיהו גם שם אפשר לומר דאורחא דמילתא נקט או שנמשך אחר לישנא דאוקימתא דברייתא זו ולאו דוקא:

## פרק יא

### הלכה ב

**כל הכובש שכר שכיר וכו' ועובר בארבע אזהרות וכו'**. לדעת רבינו צ"ל דמאי דשני רב חסדא שם שכירות אחת היא ה"פ כיון דכולהו לאוין בשכירות כשכבשו יום ולילה עבר בכולם דבשקעה חמה עבר על לא תבא עליו השמש וביומו תתן שכרו וכשהאיר היום ועודנו בכיבושו עבר על לא תלין וזהו כשדעתו שלא לשלם לו או שרוצה לצערו וזהו הנקרא כובש אבל מי שדעתו לפרעו אלא שאינו רוצה להוציא עכשיו מעות מידו נקרא משהה ואינו עובר אלא בשל יום או בשל לילה וזהו שכתב רבינו בסמוך המשהה שכר שכיר עד אחר זמנו אע"פ שכבר עבר בעשה ול"ת כלומר אבל משום בל תעשוק ובל תגזול ליכא:

## הלכה ג

**נתן טליתו לאומן וכו' נתנה בחצי היום כיון ששקעה עליו חמה עובר בבל תלין.** כך הוא לשון הברייתא בפרק המקבל וכן כתבו כל הפוסקים ותימה דהא משום לא תבא עליו השמש מיבעי ליה דלא תלין לא שייך אלא בנתנה לו בלילה ובברייתא ה"א דלאו דוקא ומשום דבנתנה לו בלילה שייך בל תלין נקטיה דלא נחית השתא לפרושי על איזה לאו עובר אלא ללמוד שעובר עליו ומשום הכי לא דק אבל על הפוסקים יש לתמוה:

## הלכה ד

**אין השוכר עובר וכו' או שהמחהו אצל אחר וקיבל.** כלומר ונתפייס לקבל שכרו מהאחר דאילו לא נתפייס השכיר עובר ויותר נראה לפרש דה"ק וקיבל עליו אותו האחר לתתו לו אינו עובר דאי אפשר לפרש דוקיבל המעות קאמר דא"כ פשיטא דמה לי קיבל שכרו מהשוכר מה לי קבלו מהאחר: ואיכא למידק למה לא כתב רבינו שחוזר עליו כדאמר רבה דקי"ל כוותיה וי"ל שזה אינו דין מיוחד בשכירות וכבר נתבארו פרטיו בפ"ז מהלכות מכירה ופ"ו מהלכות מלוה שאם לא היה לו ביד הלה כלום הרי זה חוזר עליו ואם היה לו ביד הלה אין זה חוזר עליו:

## הלכה ו

**אפילו היה השכיר קטן השכיר נשבע ונוטל.** כתב ה"ה בהשגות א"אנ אין הדעת מסכמת על זה וכו' ונראין דברי רבינו שהרי בגמרא אמרו דלפי התקנה וכו'. ואני אומר שכל זה לפי נוסחתם בדברי רבינו ונוסחא דידן דגריס אפילו היה השוכר קטן עיקר שהיא מסכמת עם מ"ש בסוף פ"ה מהלכות טוען וכך היא נוסחת הטור בספרי רבינו אפילו אם השוכר קטן כדאיתא בסימן פ"ט:

**הביא ראייה שתבעו כל זמנו וכו' הרי זה נשבע ונוטל כל יום ה'.** דברי רבינו אינם מובנים לי שאם כוונתו לומר שכל שהוא מתמיד והולך בתביעתו לעולם הוא בחזקת שלא פרעו הל"ל ה"ז נשבע ונוטל עד יום ה' וכן לעולם ואם כוונתו לומר דדוקא כל יום ה' אבל מיום ה' ואילך לא אפילו אם הוא מתמיד בתביעתו זו מנין לו כי בגמרא לא נזכר חילוק זה והיותר נ"ל שכוונתו לומר דיום ה' לאו דוקא דה"ה לעולם וקיצר במובן:

## הלכה ט

**שכיר הבא לישבע אין מחמירין עליו וכו'**. כתב ה"ה מימרא שם וכו' ופירוש רבינו לפי הנראה כך הוא וכו' ופסק כרב חסדא. קשה לי על דברי ה"ה היאך פסק רבינו כתלמיד במקום הרב ועוד דא"כ למה כתב רבינו גם דברי ר"ה. לפיכך נראה כמ"ש הר"ן בפרק הנשבעין שרבינו מפרש דרב חסדא הוסיף ואמר דאע"ג דאסור לפתוח לבעלי דינין לומר

בשבועתך תלוי או בכיוצא בזה בשכיר מותר לפתוח לו מיד ולומר לו אל תיגע עצמך וכו' ור"ה לא מיירי בהכי ואפשר דהכי ס"ל נמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ומאן דבעא מאי בינייהו ס"ד דדברי רב חסדא הן הן דברי ר"ה ולהכי בעא מה לי לכל מגלגלין מה לי לכל מקילין והשיב לו דדין חדש הוא וכמו שכתבתי:

**אפילו היה וכו'**. וכתב ה"ה זה פשוט וכו' ודע שרבינו נחלק על רבותיו וכו' וא"כ מ"ש כאן או הוא כדעת רבותיו או שהוא מחלק בין השכיר וכו'. ואני אומר שאין דבריו נראין בעיני אם התירוץ הראשון שסתם הדברים כדעת רבותיו ושלא כדעתו זה דבר זר מאד והתירוץ השני לא ידעתי איך אפשר להזכירו שהרי רבינו משוה בפירוש דין השכיר לשאר נשבעים ונוטלין. ולכך נ"ל שלא בא רבינו פה ללמדנו על כמה נשבע ונוטל שזה בהלכות טוען יתבאר אלא בא ללמדנו שלא נאמר כיון שפרוטה דבר מועט הוא בין שכיר בין שאר נשבעין ונוטלין יטלו בלא שבועה קמשמע לן דאין נוטלין בלא ומ"ש

**אלא בשבועה**. דמשמע דבשבועה מיהא נוטלין אפשר לומר דהיינו לענין אם נתחייב שבועה ממקום אחר וגלגל עליו בעל דינו גם את זאת דאז יטול אע"פ שאינו אלא שוה פרוטה אבל בפחות משוה פרוטה אינו מגלגל דלאו ממון הוא וכבר איפשר לומר שאע"פ שלא נראה לרבינו דעת רבותיו מ"מ לא מלאו לבו לחלוק עליהם לענין מעשה מאחר שלא היה לו ראייה ברורה ומפני כך אע"פ שגילה דעתו בפ"ה מהלכות טוען לא רצה לסמוך עליו לענין מעשה ולפיכך פה סתם הדברים כדעת רבותיו ואפשר שלזה נתכוון ה"ה בתירוץ הראשון:

## פרק יג

### הלכה ג

**הרביץ לה ארי מבחוץ וכו' אסור ואינו לוקה**. יש לתמוה על זה דהא אמרינן בגמרא דחסימה מעלייתא היא ולכן נ"ל שטעות סופר הוא וצריך להגיה ולכתוב רבץ ארי מבחוץ דומיא דישב לה קוץ וכמ"ש ה"ה:

**סליקו להו הלכות שכירות**